

УДК: 725.55

К. Д. Липовцева

*аспірантка кафедри теорії архітектури
архітектурного факультету КНУБА*

КЛАСИФІКАЦІЯ ЗАКЛАДІВ, ЩО ПОДІБНІ ЗА ФУНКЦІЄЮ ДО РЕАБІЛІТАЦІЙНИХ ЦЕНТРІВ ДЛЯ БЕЗПРИТУЛЬНИХ

Анотація: в статті розглядається класифікація реабілітаційних закладів для безпритульних людей, які систематизовані за композиційною складовою, на прикладі соціально-реабілітаційного центру типу блочних груп.

Ключові слова: реінтеграція безпритульних громадян, проблеми безпритульності, мобільні блочні модулі, блочні групи, реабілітаційні центри повного циклу.

Створення соціальних закладів для безпритульних людей має на меті забезпечити соціальний захист таким особам. Діяльність закладів спрямована на допомогу вихованцям, їх підтримку та реінтеграцію. Типи житла для безпритульних поділяють на різні групи. Досвід інших країн пропонує багато інноваційних підходів у вирішенні проблеми безпритульності та у формуванні політики щодо безпритульних.

У огляді закордонного досвіду проектування та експлуатації закладів для безпритульних можна виділити три найпоширеніші композиційні типи: мобільний блочний модуль, блочні групи та реабілітаційні центри повного циклу, які поділяються за своєю функціональною складовою.

До типу блочних груп належить заклади різні за планувальною схемою та просторовим рішенням, їх визначають як тимчасовий притулок для дорослих або соціальний готель [1]. Цей тип є найбільшим за кількістю осіб, які можуть перебувати в ньому і поділяється дві ланки (рис.1.).

Прикладом реабілітаційних центрів типу блочних груп, поєднаних єдиним простором, є Центр допомоги безпритульним Міст (The Bridge Homeless Assistance Center) в Даласі, штат Техас, США, складається з будівель різного призначення та поверховості (рис.2.). Заклад розгалужений функціонально, зона сну спроектована одним об'ємом, який складається з окремих чарунок, поєднаних спільним простором та зоною рекреації.

Джеймс Ендрюс, директор Overland Partners зазначив: «З моменту відкриття центру, більше 2,5 млн. страв були подані, 750 бездомних були поміщені в корпуси і хронічна бездомність була скорочена на 57 %», місцевий рівень злочинності зменшився більш ніж на 20 %. Проект був нагороджений LEED

СОЦІАЛЬНО-РЕАБІЛІТАЦІЙНІ ЦЕНТРИ ТИПУ МОБІЛЬНИХ БЛОЧНИХ ЧАРУНОК (МОДУЛІВ)		
Планувальна структура - поєднання чарунок у єдиному просторі	Планувальна структура - поєднання чарунок у єдиній об'ємно - планувальній структурі на спільній ділянці	
↓	↓ ↓	↓
<ul style="list-style-type: none"> - наявні приміщення під медичну та соціальну допомогу від фахівців; - соціальні послуги та нагляд. 	<ul style="list-style-type: none"> - вимагають затверджену територію для забудови; - різний рівень навантаження (від малих груп людей – в модульних будинках до 750 осіб реабілітаційний центр «Міст»); - адміністративна група; - зональне ділення, зона рекреації - спільна. 	<ul style="list-style-type: none"> - адміністративний нагляд (безкоштовне перебування –тимчасове); - можливість отримання медичної та соціальної допомоги у інших галузевих відділках центру.

Рис. 1. Загальні риси соціально - реабілітаційного центру типу мобільних блочних чарунок.

(лідерство в енергетиці та екологічному дизайні) та отримав срібло від США Green Building Council [2].

Будинок Святого Франциска (Saint Francis House), на Бойлстон-стріт (Location: 39 Boylston Street, Boston), є некомерційною установою, що об'єднує всі релігії (рис. 2.). Він створений в першу чергу для безпритульних., розташований в центрі Бостона, штат Массачусетс, і заснуваний на початку 1980-х. рр. Це найбільший притулок в Новій Англії і є однією з перших моделей центрів такого типу.

Будинок Св. Франциска відкритий сім днів на тиждень та 365 днів у році, і дає змогу своїм гостям отримати: їжу, одяг, житло, прийняти душ, а також скористатися телефоном, поштою. В притулку існує медичне обслуговування, і надання надзвичайної допомоги, впроваджені реабілітаційні програми (зайнятість, житло, психічне здоров'я, консультування та навчання життєвих навичок), які допоможуть тим, хто в змозі рухатися з бідності та безпритульності, для досягнення життєвої незалежності, самоповаги і надії.

Існує також ряд перехідних, серед них: постійне житло в будівлі, для колишніх безпритульних, що живуть у відновленні та мають роботу.

Притулок має дуже активну художню кімнату, мистецький центр Маргарет Ліндсей Стюарт (the Margaret Stewart Lindsay Art Center), де бідні і

СОЦІАЛЬНО-РЕАБІЛІТАЦІЙНІ ЦЕНТРИ ТИПУ МОБІЛЬНИХ БЛОЧНИХ ЧАРУНОК (МОДУЛІВ)	
<p>Блочні групи, планувальна схема яких, передбачає поєднання чарунок у єдиному просторі:</p> <ul style="list-style-type: none"> - вимагають затверджену територію для забудови; - різний рівень навантаження (людьми, від малих груп в модульних будинках, до 750 осіб- реабілітаційний центр Міст); - чарунки розраховані на одну особу; - адміністративна групи; - зональне ділення, зона рекреації - спільна; - соціальний нагляд; - відведені приміщення під медичну та соціальну допомоги від спеціалістів. 	
Ілюстративна інформація	Назва закладу. Функціональна група і схема
	<p>Група будинків від «Mad Housers» «Божевільні будівельники».</p>
	<p>Будинок Святого Франциска Бойлстон-стріт Saint Francis House (39 Boylston Street, Boston)</p>
<p>Досвід проектування та будівництва закладів, що подібні за функцією до соціально- реабілітаційних центрів для безпритульних.</p>	
<div style="display: flex; justify-content: space-between; align-items: center;"> <div style="width: 60%;"></div> <div style="width: 35%;"> <p>■ Приміщення загального користування</p> <p>■ Спеціалізовані приміщення</p> </div> </div>	

Рис. 2. Приклади соціально-реабілітаційних центрів типу мобільних блочних чарунок.

безпритульні художники створюють свої роботи і мають шанс проявити себе, багато з робіт демонструються і продаються [3].

До типу блочних груп, де чарунки поєднані у єдиному об'ємі та на спільній ділянці можна віднести комплекс, згрупованих морських контейнерів в новому кварталі міста Брайтон, південне узбережжя Англії (рис.3.). Безпритульні люди зможуть переїхати в контейнери, що будуть розміщені в будівлі колишнього складу металобрухту, для вирішення нестачі житла в місті.

Перетворені контейнери забезпечать тимчасові будинки протягом п'яти років для чоловіків і жінок. Контейнери були спроектовані і побудовані в Голландії в 2010 році на замовлення Брайтонського житлового фонду та виконавчого директора Енді Вінтер. Було зазначено, що перші мешканці, які заселяться в контейнери, перетворять цікаві та інноваційні концепції житла в реальність [4].

Лондонський архітектор Левітт Бернштейн, замислившись над питанням як може місто додати недорогі апартаменти в районі, без місця для нових будівель виграв в конкурсі «Траст Билдінг» (“Trust Building”) з новою ідеєю спливаючих модульних будинків всередині невикористаних гаражів (рис.3). У Хакні (Hackney), на околиці з низьким рівнем доходу на північному сході Лондона, стає все менше і менше автомобілів у зв'язку з покращенням громадського транспорту в місті. Ряди гаражів простоюють, роблячи вулиці порожніми і заохочуючи до злочину.

Конструкція модульних будинків передбачає заздалегідь приготовані одиниці, які легко вбудовуватимуться в гаражі і ставатимуть тимчасовими будинками для бездомних лондонців. Вони включатимуть в себе спальню і ванну кімнату, комунальні кухонні і пральні в кожному п'ятому просторі. Такі будинки мають тимчасовий характер в тому числі і за рахунок прилеглої території, яка змінюється. Завдяки своїй модульній конструкції, будинки можуть бути легко видалені з гаражів і заново вбудовані в іншому місці. Левітт Бернштейн збирається реалізувати цей проект, водночас, аналогічний проект проводиться в Австралії, де Molloway Studios перетворює парковки в Аделаїді, які не використовуються, в будинку для молоді з груп ризику [5].

Компанія Скід Роу («Skid Row») житлового фонду, в Лос -Анджелесі, США, займається цільовою розробкою будинків для безпритульних, вона ініціювала зведення ста двох двоповерхових модульних будівель (рис.4). Головною перевагою такого будівництва є швидкість зведення будинків: двоповерхова будівля може бути зібрана протягом декількох днів.

Модульне будівництво, стало популярним у Європі, воно застосовується для вирішення завдань, пов'язаних з тимчасовим використанням приміщення. Проте влада Лос - Анджелеса визнала проект модульних будинків придатним

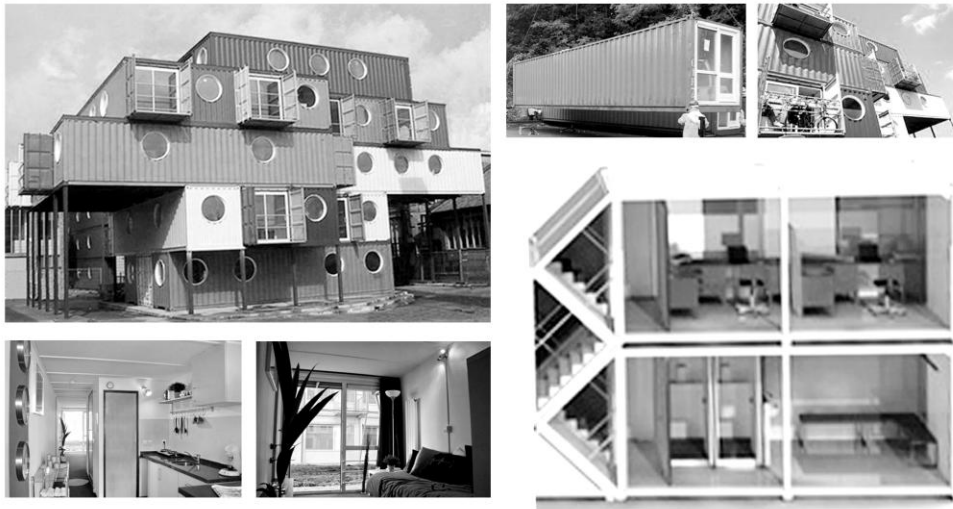
СОЦІАЛЬНО-РЕАБІЛІТАЦІЙНІ ЦЕНТРИ ТИПУ МОБІЛЬНИХ БЛОЧНИХ ЧАРУНОК (МОДУЛІВ)

Блочні групи, планувальна схема яких, передбачає поєднання чарунок у єдиному об'ємі та на спільній ділянці:

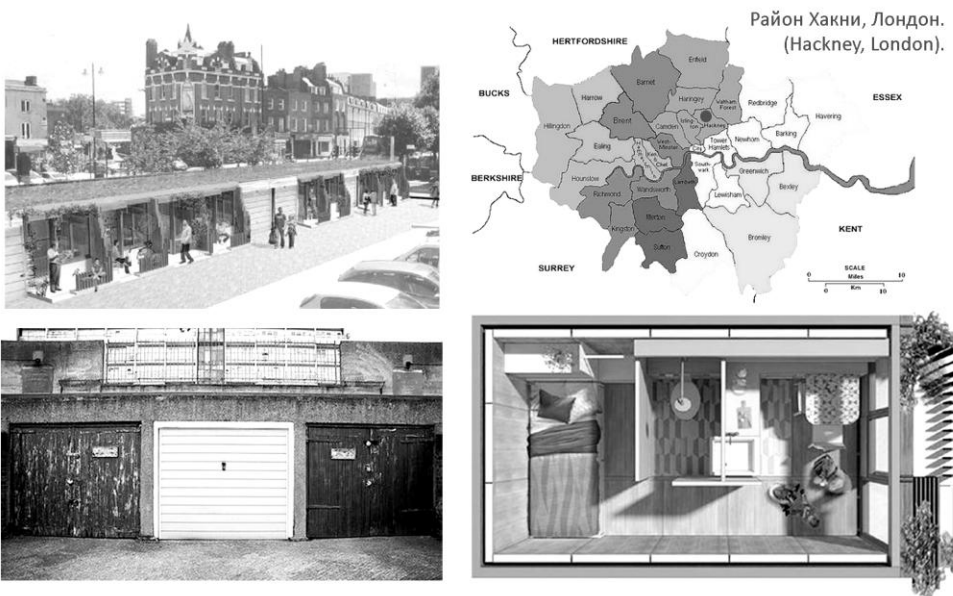
- вимагають затверджену територію для забудови;
- різний рівень навантаження (людьми, від малих груп в модульних будинках, до 750 осіб- реабілітаційний центр Міст);
- адміністративний нагляд (тимчасове безкоштовне перебування);
- адміністративна групи;
- зональне ділення, зона рекреації - спільна;
- чарунки розраховані на одну особу;
- можливість отримання медичної та соціальної допомоги від спеціалістів у відділках центру.

Ілюстративна інформація

Назва закладу.
Функціональна група і схема

Група морських контейнерів, в новому кварталі міста Брайтон (Brighton) на півд. узбережжі Англії

Район Хакни, Лондон. (Hackney, London).
Архітектор Левітт Бернштейн.
Ідея спливаючих модульних будинків всередині невикористаних гаражів.
Район Хакни, Лондон. (Hackney, London).

Досвід проектування та будівництва закладів, що подібні за функцією до соціально- реабілітаційних центрів для безпритульних.

- Приміщення загального користування
- Спеціалізовані приміщення

Рис. 3. Приклади соціально-реабілітаційних центрів типу мобільних блочних чарунок.

СОЦІАЛЬНО-РЕАБІЛІТАЦІЙНІ ЦЕНТРИ ТИПУ МОБІЛЬНИХ БЛОЧНИХ ЧАРУНОК (МОДУЛІВ)	
<p>Блочні групи, планувальна схема яких, передбачає поєднання чарунок у єдиному об'ємі та на спільній ділянці:</p> <ul style="list-style-type: none"> - вимагають затверджену територію для забудови; - різний рівень навантаження (людьми, від малих груп- в модульних будинках, до 750 осіб- реабілітаційний центр Міст); - адміністративний нагляд (тимчасове безкоштовне перебування); - адміністративна групи; - зональне ділення, зона рекреації - спільна; - чарунки розраховані на одну особу; - можливість отримання медичної та соціальної допомоги від спеціалістів у відділках центру. 	
Ілюстративна інформація	Назва закладу. Функціональна група і схема
	<p>Компанія Скід Роу («Skid Row») житлового фонду, Лос -Анджелес, США, зведена модульна будівля.</p>
	<p>Архітектор Левітт Бернштейн. Ідея спливаючих модульних будинків всередині невикористаних гаражів. Район Хакни, Лондон. (Hackney, London).</p>
<p>Досвід проектування та будівництва закладів, що подібні за функцією до соціально- реабілітаційних центрів для безпритульних.</p>	
<div style="display: flex; justify-content: space-between;"> <div style="width: 40%;"> <p>Приміщення загального користування</p> </div> <div style="width: 40%;"> <p>Спеціалізовані приміщення</p> </div> </div>	

Рис. 4. Приклади соціально-реабілітаційних центрів типу мобільних блочних чарунок.

для вирішення житлової проблеми бездомних та малозабезпечених громадян. Модульні будівлі, підходять для будь-яких кліматичних умов, відповідають всім пожежним і санітарним вимогам, а також мають систему опалення та вентиляції, сантехніку та електрообладнання [6].

Взимку 2006 року, французька асоціація Діти Дон Кіхота створила більше ста наметів за кресленнями архітектора Малка (Malka Architecture) уздовж берегів каналу Сен - Мартен, (фр. canal Saint-Martin), Франція (рис.4). Назва проекту «Хитрі притулки від архітектора Малка» (“Stealth Shelters by Malka Architecture”). Логічний розвиток легких укриттів – це намет, який має можливість бути достатньо мобільним. Але проблема полягає в тому, що окремі намети більшою мірою не можуть захистити від холоду, а також крадіжок та поліцейських рейдів.

Підхід цього проекту до проблеми є дуже динамічним, створений за рахунок використання застарілого простору на сучасний манер із збереження мобільності, він безпосередній і має свою поетичність. Сліпі стіни уздовж берегів каналу Сен – Мартен: " тепер мають очі, і вони дивляться на нас" - архітектор Малка. Проект реалізований в Марселі у 2013 році [7].

Притулок такого типу, має низку особливостей як у функціонально-планувальному рішенні так і в соціальній складовій. Реабілітант може отримати допомогу від держави або соціальних служб, установивши обставини його безпритульності. Також він має змогу отримати спеціально збудовану чарунку для життя, тимчасово або по зниженому тарифу для нужденних.

Висновок:

Блочні чарунки (модулі) можуть розглядатися, як складові в структурі організаційно-функціональної моделі реабілітаційних закладів для безпритульних у мережі таких закладів. У цьому випадку існування такого типу закладу, в складі блоків соціально-реабілітаційних центрів, матиме реабілітаційний вплив, як осередок допомоги для подальшої інтеграції безпритульних у суспільство. Необхідно розробити та впровадити наступні ланки для створення поступового залучення вихованців до нових функціональних зв'язків в мережі реабілітаційних закладів.

Література:

1. ДБН В.2.2-18:2007 Будинки і споруди. Заклади соціального захисту населення.
2. The Bridge Homeless Assistance Center. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.archdaily.com/115040/the-bridge-homeless-assistance-center-overland-partners/> - Назва з екрану.

3. Saint Francis House (Boston). -[Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: [http://en.wikipedia.org/wiki/Saint_Francis_House_\(Boston\)](http://en.wikipedia.org/wiki/Saint_Francis_House_(Boston)) – Назва з екрану.
4. «Бездомные Британии теперь будут жить в морских контейнерах» 2013г. – [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://ruconnect.co.uk/37125/bezdomnyie-britanii-teper-budut-zhit-v-morskih-konteynerah/> - Назва з екрану.
5. Thoroughly Modern Carriage House: Pop-Up Homes (and Jobs) for Homeless Londoners, 2012. – [Електронний ресурс]. - Режим доступу до ресурсу: <http://www.good.is/posts/thoroughly-modern-carriage-house-pop-up-homes-and-jobs-for-homeless-londoners> - Назва з екрану.
6. «В Лос-Анджелесе "возведут" 102 модульных дома для бездомных». – [Електронний ресурс]. - Режим доступу до ресурсу: <http://newsru.co.il/realty/12dec2012/maison703.html> - Назва з екрану.
7. Stealth Shelters by Malka Architecture in Marseille, France. 2013. – [Електронний ресурс]. - Режим доступу до ресурсу: <http://www.morfae.com/2013-malka-architecture/> - Назва з екрану.

Аннотация

В статье рассматривается классификация реабилитационных учреждений для бездомных, которые систематизированы по композиционной составляющей, на примере социально-реабилитационного центра типа блочных групп.

Ключевые слова: реинтеграция бездомных граждан, проблемы бездомности, мобильные блочные модули, блочные группы, реабилитационные центры полного цикла.

Annotation

The article tells about the classification rehabilitation institutions for homeless people for systematic compositional component, of the example are social rehabilitation center type for block groups.

Keywords: reintegration of homeless people, the problem of homelessness, mobile modules block, block groups, rehabilitation centers full cycle.